

ONOMÀSTICA DEL PENEDÈS. CAPBREUS DE SANTA MARIA DE SOLSONA AL PENEDÈS

Antoni BACH I RIU

Aprofitament onomàstic

Des del temps de la reconquesta de la terra baixa i occidental de Catalunya, els cavallers i homes de paratge de les comarques del nord del país, concretament de l'Urgell i la Cerdanya, entre les altres de la Marca oriental, es troben que porta el nom d'un canonge, que procedia d'aquesta vila del Baix Llobregat.

Fruit d'aquests lligams fou la documentació conseqüent. En algunes parròquies, el prebòsit de Solsona, que des del 1409 es convertí en abat, i el 1593 en bisbe, presentava el rector. Aquestes parròquies eren Sant Nicolau de Freixe, Santa Maria del Pla, Sant Pere del Gornal i Font-rubí. La documentació més nombrosa és la que es refereix a les propietats territorials. La més primitiva, que consisteix en pergamins, fou publicada per mi mateix (*Col·lecció diplomàtica del monestir de Santa Maria de Solsona. El Penedès i altres llocs del comtat de Barcelona*, Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya) el 1987. Restaven alguns manuscrits i altres papers, entre els quals hi ha els cinc capbreus dels segles XVI, XVII i XVIII, que he utilitzat per l'onomàstica que pugués interessar. No cal cercar-hi gaire densitat de noms d'un mateix lloc, fora de Freixe i el Pla; alguns també es repeteixen, si hom vol seguir l'estructura del capbreu. El fet mateix d'aprofitar més d'un capbreu no produeix més duplicacions: més aviat ens indica l'evolució de l'antroponímia del lloc estudiat.

Estructura i contingut dels capbreus

Un notari certifica que l'abat o el bisbe de Solsona manen que, per a memòria dels venidors, el contingut es posi per escrit, i que hi hagi un procurador que rebí les confessions dels vassalls de Santa Maria de Solsona. El notari no sempre era del mateix lloc, ni tan sols del Penedès. Així, n'hi ha de Cervera. El procurador sovint era un mercader, que devia ser també persona entesa en la producció agrícola, preus, mesures, etc. El vassall declarant dóna el seu nom i es presenta davant del jutge o del procurador, confessa que és vassall de Santa Maria de Solsona i que té, per ella, uns

béns, que poden ésser casa, corrals o terres, i que en raó d'ells abona cada any un cens o renda. Declara les afrontacions de cada objecte o peça de terra, començant per llevant i seguint per migjorn, ponent i nord o cerç.

Encara que no sempre es conserva, en la introducció consten les delimitacions del poble o contrada on hi ha els béns que s'han de declarar.

El capbreu dels anys 1545 a 1547 és un plec de 61 folis cosits; figura amb el núm. 109 (número vell 45). Hi consten totes les declaracions dels vassalls de Santa Maria de Solsona, l'índex; delimitacions dels llocs, un epígraf amb bona cal·ligrafia, descripció de les possessions i les rendes que s'han d'abonar cada any. El confessant, que s'expressa en primera persona, es considera vassall del monestir o bisbe de Solsona, amb un formulari que recorda el règim feudal medieval, com, per exemple, el fet de considerar-se home propi, natural i afocat del seu senyor.

Alguns dels terratinents no resideixen al mateix lloc de la possessió.

Cada declaració és signada al final per dos testimonis, que no sempre són els mateixos ni del mateix lloc, i es fa constar l'ofici i el poble d'on procedeixen.

Per fer les declaracions calia comptar amb els pobles principals, com Vilafranca o algun altre poble cèntric, però el notari i el jutge solen ésser els mateixos en un capbreu.

Llengua

Quant a la llengua, no hi ha uniformitat. El capbreu de 1545 comença així: «Capbreu jurat de les Rendes que lo Rsm. Sor. Bisbe de Solsona rep en la Vegueria de vilafranca de panades y en lo Llobregat y en la vila de cans y en altres parts de la vegueria de Barcelona.»

En aquest epígraf veiem la mena d'ortografia utilitzada en aquell temps. També veiem que es tracta d'una còpia força posterior al 1545, ja que en aquella data encara no existia el bisbat de Solsona. En aquest capbreu, després de la introducció transcrita, comencen les confessions dels vassalls de Freixe. Els noms dels declarants, el seu ofici i residència, estan en català o en llatí, sobretot el prenom. Les declaracions són en llatí i algunes en català. Els topònims, en català.

En el mateix núm. 109 hi ha cosit un altre plec, de 16 folis numerats i altres en blanc, que diu: «Capbreu actuat per Joseph Colmella, notari públic de la vila de Virvani, bisbat d'Elna, habitant en Vilafranca, que començà en 1658 y finí en 1660». Quasi tot el que resta és en llatí, així com els prenomns del confessant; el cognom, l'ofici i la residència, en català.

En el núm. 107 hi ha dos capbreus, el primer iniciat el 1595 i el segon el 1628, amb numeracions diferents en els folis. Hi ha en català l'epígraf de cada declarant i els topònims. La proclamació del capbreu de 1628 és en llatí i les declaracions, en català.

Un altre capbreu és del 1723. Comença «Nós, Miquel Pagès, prevere, en quiscun Dret Doctor, de la Iglésia parroquial de Campelles, Bisbat de Barcelona, Degà de la vila i Deganat de Vilafranca, Jutge y Comissari de la general capbreuació de la Mensa Episcopal de Solsona, situats en lo Bisbat de Barcelona, segons que ell mostra comis-

sió». Fora d'algunes frases, aquest capbreu, redactat en plena època filipista, és en català. Té els primers folis molt deteriorats. Fou copiat pel notari de Solsona Jaume Fómols, que regentava l'escrivania del canonge Josep Lluch i Azamor.

Ortografia

Amb les transcripcions fetes es pot veure que l'ortografia no estava normalitzada, que havia degenerat l'estil gramatical del segle xv i que era molt diferent de les normes actuals. Anotaré les principals irregularitats.

La inicial majúscula s'usava en mots de significat ressaltat, si bé amb algunes vacil·lacions. Així, alguna vegada, veiem escrit Barcelona amb minúscula. Cal refer la puntuació i posar els accents gràfics. Altres irregularitats poden ser les següents, o altres de semblants, per ordre alfabètic:

- Abellàs, Alfonch, Anthoni, Antich, apothecari; Aygua, aximatex.*
- Badorch, balle per batlle; Bardayó, Bellvey, Balester, Balthesar, Batista, Belpuig, Belsoley, Bern per Lavern, Blasncher, Boxols, Bosch.*
- Cabater, Cabater per Sabater; Carnasseria, carnissaria, carnaceria; careter i Carreter; Catherina, Chriustofoll, Cristophol; comas, cortay, Crexell.*
- Dorque (partida).*
- Font Rubia, farrer, forfay; Francesch, Frexe.*
- Gualadols.*
- Hieronim, Ilari, Jacobus, Joannes, prenomes en llatí.*
- La vit, Leopart, Lopart; lloch.*
- March, Matheu, Mathias, Maymo, Mayo, Melchior, Michael; montanya, Moscayo per Moscanyó.*
- Negrel, Nicholau; riu Noya o de Noya.*
- Panedes, Parera, Pax, Palissa, palegrina, parelladas, publich, Pugol, Philippus, Puntons per Pontons.*
- Rieras, Rosell, rassa per rasa; Riu de Bitlles; Rochafort.*
- Savanel, Sebledes, Serda, Servello, sulciades, Sobirats.* Sovint se suprimeix la *e* inicial en els mots començats en «es», com: *Sbert, Scardó, scorradissa, spluga, Squerdo, Steva, Stev.*
- Thomàs, Torell.*
- Vergañó (1732), viaró, Vicens, Vila Francha, Vilalví, i Vilalbí i Vilobí, vuy = avui.*
- Yultrú = Geltrú.*

CAPBREU 1545-1547

La còpia que en tenim és del segle xvii.

Freixe és un antic castell pertanyent al municipi de Piera i, per tant, a la comarca

d'Anoia. Per no inflar la documentació d'aquest article, deixo de transcriure l'antropònimia d'aquest lloc en l'any 1545, publicada diverses vegades (J. M. Font i Rius, *Cartas de población y franquicia de Cataluña*, Barcelona, 1969). També he suprimit els topònims i antropònims que es repeteixen. L'ordenació de les confessions segueix l'ordre del manuscrit:

—Antoni Sancta Cana. Quadra de Gualadols, dita Sebledes: Vinya prop del camí de la Font del Bosch, alou de Pere de Barberà, una bassa, la terra d'en Cirera i el torrent de la Font del Bosch. Altra terra a la Coma del pabordre, limitant amb la Coma de Guiterell Martí, a Montanya de Morisquet.

—Simeon Lopart. Agricultor de Sant Jaume Ses Oliveres, terme de Piera; terra a Piera, a les Parelladas, limitant amb D. Onofre de Vega, Michel Sabater, Pere Joan Crexell, el Riu de Noya i Mas Dorqua.

—Càndia Querol. Del terme de Cabrera; mas de Clavers, en la Quadra de Santa Maria de Solsona, el Mas seu limita amb el Mas Claver, el Riu de Noya, el Torrent de la Passada i les honors d'en Andreu Malet... Altra terra al Camí de Vilafranca, junt a Nicholau Selva; altra junt a la terra d'Andreu Mellet, altra al Camí de Badorch a Vilafranca... Altra a las Comas d'en Servelló, la Rasa i la Coma de Castellet; altra al Camí ral (Vico regio) de Freixe (Frexe), junt a l'honor d'en Oliva i del Camí de Sant Quintí; vinya al Torrent de la Passada... Altra a les Rieres, prop de Miquel Oliva, la Riba de Belsoley i... Altra junt a la Carnacera i el Camí públich.

—Andreu Malet. Agricultor de Frexe; té casa i corrals, junt al Camí de Piera, Camí de Frexe a Badorch, Casa d'en Fontanals, ara d'en Soler; un patí junt a la Carnessaria, la Casa d'en Querol, cases de Sans, Camí de Frexe a Sant Jaume... Altra, al Camí de Vilafranca a la Rassa d'en Dalmau; altra al Camí de la Plasa del Castell i a la Coma d'en Torra, i al Camp del Farrer, i a la Coma d'en Guarda, junt a la terra de Leopart, Camí de Molner... Altra camp anomenat Lo Gilabert, junt a la terra de Çabater i el Torrent de Gilabert... Altra dita La Sensada; altra, los Clapés, terme de Cabrera, junt al Riu de Noya i la terra de Querol... Altra anomenada Fontant, Camí de Vilafranca a Badorch; altra prop del Mas d'en Angelina i del Torrent de Salt; a la mateixa partida, altra terra, tocant a la honor d'en Belpuig i del Senyor; quadra lo Terme Exqueixat, camí de Vilafranca; a Fontant, tocant a Ramon de Belpuig.

—Petrus Amigó. Agrícola del Mas del Babots, terme de Cabrera; terra junt al Mas de les Comas i el Puig Jaroni i Mas Vendrel comtat de Barcelona, honors d'en Formigó, Mas Caballetes, vuy d'en Berdayó, la Cleda... Altra terra a la Quadra de Solsona, terme de Cabrera, junt al Torrent Alfonch, al scorredor d'aygua, aygua vesant fins al Pujol.

—Michel Orpí. Del terme de Piera, del Mas Orpí i Petrus Terrés del Mas de la Vall, tudors de Nicholau Selva de Frexa; terra als Farreginals, veí de Fontant; altra a la Parralada camí de Vila franca a Badorch, i veïna de la terra d'en Vilalta; la masia lo Mas Mata; terra a les Benages d'en Avinyó, altra veïna de l'Oliva rònefa d'en Frexa, altra, los Abellàs, prop de la Rassa dels Sonyàs; masia rònega, lo Mas Avinyó, prop de la Torra del Sevics. Terra, la Farrera, prop del Flumen de Noya; casa derrochada a Fontant; la Palissa, camí de Vila franca; los Gilaberts veí de l'Oliva. A la Quadra de Solsona, el Franch, prop del Terrent del Salt; altra a les Clotes; les peces

de les Garrigues, prop de les Fargues i del Mas Babots i altra al Pujol de les Sarges.

—Michael Oliva. Agricultor de Frexe; té una casa al Camí de la Iglésia, al Peu del Castell i la Canaseria. Terra a la Spluga del Pugol, veïna del Pujol del Senyàs; altra camí de la Orta del Soler; a la Quadra de Solsona, la Coma d'en Borrell, prop del Torrent de les Sargeres; la mateixa Quadra, les Sulsiades, Camí de Sant Quintí; les Rieres, veïna de la Riba del Belsoley, lo Pinyol, prop del Riu de Noya; terra a Cabrera, lo Bosch, abans era la Salvia.

—Montserrat Avinyó. Agrícola de Piera del Mas de l'Avinyó de la Costa.

—Petrus Malet. Agrícola de Cabrera; té terra, la Cabota, camí (vico) de Frexa.

—Lo Balle de Cabrera. Té la terra de Mascaró de Canaletes.

Onomàstica de Freixe

ANTROPONÍMIA

Amigó, Pere	Malet, Pere
Avinyó, Montserrat	Melet, Andreu
Barberà, Pere de	Oliva, Miquel
Batlle, el	Orpí, Miquel
Bellpuig, Ramon de	Querol, Càndia
Bergalló	Sabater, Miquel
Borrell	Santacana, Antoni
Cirera	Selva, Nicolau
Creixell, Joan	Servelló
Dalmau	Soler
Ferrer	Terrés, Pere
Fontanals	Vega, Onofre de
Formigó	Vilalta
Llopart, Simó	

TOPONÍMIA

Benages	Camí ral
Bosc	Camp del Ferrer
Cabrera	Clapers
Canaletes	Clavers
Camí de Badorc	Coma d'en Borrel
Camí de Castellet	Coma d'en Guarda
Camí de Cervelló	Coma de Guiterell
Camí de Molner	Coma d'en Torre
Camí de Sant Quintí	Esqueixat
Camí de Piera	Farreginals
Camí públic	Ferrera

Mas dels Babots
Mas de la Vall
Mas d'Orque
Mas Orpí
Mas Vendrell
Pallissa, la
Parellades
Parrallada
Piera
Plaça del Castell
Pujol de les Sarges
Muntanya de Morisquet
Pujol dels Senyars
Pinyol
Quadra de Goladolls (per Agulladolç)
Quadra de Solsona

Rasa, la
Riba de Bellsolèi
Riere, les
Riu d'Anoia
Salvia, la
Sant Jaume Ses Oliveres
Sabledes
Sensada
Solsiada
Torre de Sevicis
Torrent Alfonc
Torrent de Gilabert
Torrent de la Passada
Torrent de les Sargeres

CAPBREU DELS ANYS 1596 I 1628

Terratinents de Freixe

ANTROPONÍMIA

1596

Antoni Farrer
Joan Selva
Nicholau Avinyó de la Costa
Pere Steve
Joan Amigó dels Babots
Antich Bargalló dels Calvés
Simeon Llopart de Sant Jaume de ses
Oliveres
Michel Puigdelgoles de la Frexaneda
de Mediona
Michael Olivó de Frexe
Pau Piquer, de Jorba
Joan Bargalló de la Bleda, de Cabrera
Joan Mascaró del Mas Canals

1628

A. Ferrer i Hierònima
Miquel Olivó
Joan Selva
Vicens Bagalló
Simeó Llopart
Angela Torra
Benet Piquer
Francesca Claramunt
Pere Joan Amigó
Barthomeu Farré, alias Malet
Joan Mascaró
Joana Avinyona

CAPBREU DE 1732

En aquesta capbreuació no figura el castell de Freixe. És un volum molt deteriorat per la humitat, sobretot els primers folis, on hi ha l'índex dels declarants. Al final sembla que el capbreu està sense acabar, perquè en una nota o certificació notarial es recorda que existien moltes confessions fetes, que estaven en poder del notari Vidal Bartomeu (1491), i altres del notari Jeroni Romeu, de Cervera (1525 - 1578), i la còpia actual fou autoritzada pel notari de Solsona, Jaume Fornells (1760). Com que crec que el terme del castell de Freixe estava despoblat, caldria buscar en altre arxiu.

QUADRA DEL LLOCH DEL PLA. ANY 1545

1339

En un document, copiat el segle xv i en llatí, se'ns ofereix una colla de noms de personatges del Pla. És en una concòrdia entre el paborde de Solsona, Bernat i Guillem de Bonveí i el seu fill Eimerigo, sobre la jurisdicció de Santa Maria del Pla, terme de Lavit, essent àrbitre en Bernat Llaurador, jurista de Vilafranca, i testimonis Berenguer de Massana, Arnau Sanç, Arnau Gual, Jaume Borrel, procuradors del paborde (prepositus), i Arnau des Gatell, cavaller, Berenguer de Secalecho, jurista, Berenguer Oller, Giral Coltell, Joan Reyner, Arnau Gravalosa, de Vilafranca, i Arnau d'Argençola, escrivà de Vilafranca.

La Quadra de Solsona situada al Pla, terme del Castell de La Vit en el territori del Penedès. El terrenat segueix a l'orient, el Camí Corrible que va del Pla a Puigdàlber; al migdia les Corterades i el Camí del Clot; a ponent, el camí que va a la Sala, i al nord el Camí del Pla de Savanell.

—Anthoni Miró. Posseeix casa i corral que limiten amb Jaume Vallès i el Camí de l'Església.

—Anthoni Rovira. Terra que limita amb J. Fontanals i el Camí del Pla de Savanell. Altra a Terrasola, prop del Mas de la Guilera i el camí del Mas Torella.

—Jaume Valles. Casa, terra i stable, al carrer de l'Església; terra al mateix carrer prop del Celler, i altra al Coll de la Torra...

—Anthoni Rovira. Terra a Fontant, que limita amb Pou pinell i camí de Vilafranca a Montserrat.

—Pere Martí de la Sala.

—Gaspar Rossell. Casa a La Vit, Lo Pujol.

—Pere Sent Thomàs.

—Bartholomeu Matheu. Possessions a Gorner, prop del Torrent de Savanell.

—Bartholomeu Rovira. Ort a la Plaça del Poble.

—Bartholomeu Bolet. Mercader de Barcelona. Terra al Mas Serrat, Mas de Renardes, prop de la honor d'en Serdà i del Torrent de l'Antilom. Mas de Guirardes que limita amb A. Rovira del Pla i lo Coll de Guillem de Bou. (ADS, Capbreu 109.)

—Guillem de Bellveí. Senyor de Lavit. (ADS, Fons general, 8, Penedès.)

EL PLA I GORNER

Document del Pla, 1339. Arnau d'Argençola, Arnau des Gatell, Berenguer de Secalecho (Segalers?), Bernat de Bonveí, Bernat Llaurador, Eimeric, Giral Coltell, Giral, Arnau; Gravalosa, Arnau; Guillem de Bonveí, Massana, Barenguer, de; Oller, Berenguer; Reyner, Joan; Sanç, Arnau.

1545

ANTROPONÍMIA

Bolet, Bartomeu
Cases, Mateu de les
Esbert, Joan
Font, Joan
Martí, Pere
Mateu, Bartomeu
Miquel, Antoni
Miró, Antoni
Rossell, Gaspar
Rovira, Antoni
Rovira, Bartomeu
Sant Tomàs, Pere
Torella (Torrella)
Vallès, Jaume
Vendrell

TOPONÍMIA

Bergadanes
Camp de l'Era
Celler
Coll de Guillem del Bou
Costerada
Espinogar
Farreginal
Fontant
Mas d'Aguilera (Guilera)
Mas de Renardes
Mas Serrat
Montserrat
Parellada
Plaça del Poble
Plana
Pou Pinell
Prat
Puigdàlber
Pujol
Quadra de Solsona
Rasa Escorredissa
Sala
Santa Fe
Savanell (Sabanell)
Servera
Sort Vella
Tros de la Torra

Vilanova, 1545

ANTROPONÍMIA

Gorner
Martí, Jaume
Maymó, Jaume
Mir, Pere
Montserrat, Damià
Negrell, Jaume
Serra, Joan
Totesaus, Arneu

TOPONÍMIA

Camí de la Magdalena
Cervera
Jultrú (Geltrú)

LA QUADRA DE GORNER

Aquest lloc formà un terme a part fins al 1842, quan fou agregat al municipi del Pla. En el capbreu de 1545 a 1547, les confessions del Gorner ja solien venir a continuació del Pla, i com a parròquia era de Lavern, ara municipi de Subirats.

Els prenomns estan en llatí, com les confessions, fora dels topònims.

—Pere Mestre. Té casa que limita amb la Plana. Corral, tocant a la casa d'en Vendrell i Camí de Puigdàlber; terra a la quadra de Vilanova i al Camp de l'era, camí de Gorner a Barcelona; altra a la Barquera, junt al Camí ral i a la rasa de Puigdàlber; altra a La Vit, partida de la Parelada i la dita rasa, altra a La Vit, anomenada la Servera.

—Joan Sbert. Té casa i terra al Spinagar. Altra dita la Vinya de la Sala, tocant a la terra de Mateu de les Cases. Altra al Prat, junt a la rasa; al Pujol de La Vit, tocant a Mestre de Gorner; terra a Subirats, prop del torrent que discorre de Bergadanes a Labern.

—Antoni Miquel. Farreginal al terme de Lavit; camp a la Sort Vella; terres a la Quadra de Solsona, camí de Gorner a Santa Fe; altra al camí de Vilafranca a Riudebitlles, al Puiol de Gorner.

—Joan Font. Del Mas de la Sala, terme de Lavit; terra al Prat, camí de Gorner a Puigdàlber; altra pro de la Rasa Scorredissa i el tros de la Torra.

VILANOVA

—Arnau Totesaus. Ciutadà de Barcelona, terres a la partida de la Costa, junt al Camí de la Magdalena, comprada a Joan Serra de Vilanova.

—Joan Serra. Hostaler; terra a la Quadra de Solsona.

—Jaume Maymó. Pagès de Vilanova de la Jultrú; terra al Camí de la Magdalena.

—Jaume Negrel. Possessions, que tenien per veïnes les terres de Damià Montserrat, Jaume Maymó i Jaume Martí.

—Pere Mir. Notari (de Cervera), es dirigeix al Sr. Guasch, dient que lo susdit és lo que se és trobet en papers volants com en lo capbreu... Cervera, desembre als 30 de 1596.

S'hi comprova algun desordre en l'enquadrament dels declarants, com aquests darrers que en el text són comptats de Gorner, i en l'índex són de Vilanova o *Jultrú*.

LA QUADRA DEL LLOCH DE STA. MAGDALENA DEL PLA CAPBREU DE 1595 I 1628

Les seves afrontacions consten així... a sol ixent lo Camí Corrible que va del Pla a Puigdàlber; segueix camí dret fins a un viarany que va a les corterades; passa el terme per la Quadra del Rector i del Senyor de La Vit.

A mitjorn limita amb el Clot i els Clotells, camí que va de la Sala a Boadella; a aponent i tramuntana, el terme segueix el Camí del Pla a Savanell i torna a Puigdàlber.

1596

ANTROPONÍMIA. Com que ja és coneguda la toponímia dels capbreus anteriors, anotaré l'antroponímia, per poder observar les variacions històriques:

—Antoni Rovira. Pagès de La Vit, Testimonis de l'al confessió foren, Jaume Matheu prevere, rector de La Vit, i Michael Peric prevere, beneficiat de St. Quintí de Mediona.

—Montserrat Vallès. Pagès i teixidor de llana; els mateixos testimonis.

—Vicens Serdà. Montserrat Vallès i March Rossell, pagès de Persona, sufragània del Pla.

—March Rossell del Mas de Persona. Test. Bartomeu Jofre, pagès, i M. Vallès.

—Francesch Farrer de les Parellades de La Vit. Test. M. Vallès i Francesch Mestre, pagès de Gorner.

—Jaume Martí del Mas Scardó de St. Pere de Bern, terme de Sobirats. Test. F. Mestre i Benet Traver de Puig de Alber.

—Benet Traver de Puigdàlber, parròquia de Sta. Fe. Test. J. Matheu prevere i Antoni Rovira.

—Joan Martí de la Sala, La Vit. Test. Benet Soler, de Puigdàlber i F. Mestre.

—Catherina Rovira, viuda de J. Rovira de La Vit. Test. Cosme Figueres, pagès de Manlleu, terme de Selme, i Antoni Mas, scrivent de Vilafranca.

—Jaume Fontanal del Mas de les Cases, terme de La Vit. Test. A. Mas i Joan Mora escrivent de Vilafranca.